Установа адукацыі
"Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў"

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Прарэктар па навуковай рабоце
________________ В.Р. Языковіч
"_9_" _студзеня_ 2020 г.
Рэгістрацыйны № ВД -_173_/эвуч.

СОЛЬНЫЯ СПЕВЫ

Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне
для спецыяльнасці 1-16 01 10 Спевы (па напрамках),
напрамку спецыяльнасці 1-16 01 10-02 Спевы (народныя)

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

2020

Вучэбная праграма складзена згодна з патрабаваннямі адукацыйнага стандарту Рэспублікі Беларусь ОСВО 1-16 01 10 2013, вучэбнага плана ўстановы вышэйшай адукацыі па напрамку спецыяльнасці. Рэгістрацыйны нумар С 16-1-113/19 вуч.

СКЛАДАЛЬНІКІ:

І.М. Грамовіч, дэкан факультэта музычнага мастацтва ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”, кандыдат педагагічных навук, дацэнт

В.І. Раманенкава, старшы выкладчык кафедры беларускай народна-песеннай творчасці ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”, кандыдат мастацтвазнаўства.

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

кафедра міжкультурнай камунікацыі прыватнай установы адукацыі “Інстытут сучасных ведаў імя А.М. Шырокава”;

Т.С. Гажэўская-Пешак, дацэнт кафедры харавокага і вакальнага мастацтва ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”, кандыдат педагагічных навук, дацэнт.

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

кафедрай беларускай народна-песеннай творчасці (пратакол № 7 ад 28.02.2019 г.);

навукова-метадычным саветам ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны універсітэт культуры і мастацтваў” (пратакол № 5 ад 19.06.2019 г.).

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбная дысцыпліна “Сольныя спевы” займае важнае месца ў комплексе прафілюючых вучэбных дысцыплін напрамку спецыяльнасці “Спевы (народныя)”. Выканаўца народнай песні павінен валодаць манерай спеваў, блізкай да носьбітаў песеннага фальклору; творча падыходзіць да вырашэння важнай праблемы сучаснасці па захаванні, развіцці і прапагандзе прагрэсіўных традыцый народна-песеннага выканальніцтва; садзейнічаць павышэнню ўзроўню вакальна-выканальніцкага майстэрства. Вучэбная дысцыпліна “Сольныя спевы” выкладаецца ва ўзаемасувязі з такімі вучэбнымі дысцыплінамі як: “Выканальніцкае майстэрства”, “Аранжыроўка і расшыфроўка народнай песні”, “Асновы сцэнічнага руху”, “Методыцы выкладання спецдысцыплін”, “Гісторыя вакальнага мастацтва”, “Беларуская народна-песенная творчасць”.

Вучэбная дысцыпліна “Сольныя спевы” павінна забяспечыць фарміраванне ў студэнтаў наступных груп кампетэнцый:

АК-1. Умець прымяняць атрыманыя навукова-тэарэтычныя веды ў практычнай дзейнасці выканаўцы і выкладчыка для вырашэння прафесійных задач.

АК-4. Умець працаваць самастойна.

АК-5. Быць здольным спараджаць новыя ідэі (валодаць крэатыўнасцю).

АК-6. Валодаць міждысцыплінарным падыходам пры вырашэнні праблем.

АК-13. Арыентавацца ў спецыфічных актуальных працэсах, якія адбываюцца ў музычным мастацтве.

АК-14. Валодаць навыкамі вуснай і пісьмовай камунікацыі.

АК-16. Мець навыкі, звязаныя з выкарыстаннем тэхнічных прылад, кіраваннем інфармацыяй і працай з кампутарам.

АК-19. Валодаць метадычнымі ведамі і даследчымі ўменнямі, якія забяспечваюць рашэнне задач інавацыйна-метадычнай і навуковай дзейнасці.

СЛК-1. Валодаць якасцямі грамадзянскасці, развітым пачуццём патрыятызму.

СЛК-2. Валодаць высокай духоўнасцю.

СЛК-3. Быць здольным да сацыяльнага ўзаемадзеяння на аснове прынятых маральных і прававых нормаў, дэманструючы павагу і талерантнасць да іншай культуры.

СЛК-5. Валодаць навыкамі здароўезберажэння.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

СЛК-6. Быць здольным да крытыкі і самакрытыкі.

СЛК-8. Валодаць верай у сябе, у свае сілы і здольнасці, у сваё пакліканне, у правільнасць выбару жыццёвага шляху.

СЛК-9. Аргументавана адстойваць асабістую пазіцыю ў дачыненні да сучасных працэсаў у галіне музычнага мастацтва.

СЛК-10. Актыўна ўдзельнічаць у творчых мерапрыемствах.

ПК-1. Прафесійна спяваць, артыстычна рухацца.

ПК-2. Ствараць мастацкую інтэрпрэтацыю музычнага твора, валодаць ведамі заканамернасцяў метадаў працы над вакальным творам, падрыхтоўкі да публічнага выступлення.

ПК-4. Публічна выконваць самастойна падабраны і вывучаны рэпертуар, які ўключае творы розных эпох, жанраў і стыляў, фарміраваць канцэртную праграму.

ПК-5. Сістэматычна працаваць над ростам выканальніцкага майстэрства.

ПК-9. Выкладаць спецыяльныя дысцыпліны для розных узроставых катэгорый, якія навучаюцца на ўзроўні, адпаведным патрабаванням сучаснага вакальнага мастацтва, пастаянна вывучаючы перадавы педагагічны і выканальніцкі вопыт і творча яго выкарыстоўваючы.

ПК-10. Прымяняць метады псіхолага-педагагічных навук і вынікі даследаванняў у галіне агульнай і музычнай педагогікі ў сваёй дзейнасці, улічваць псіхалагічныя асаблівасці навучэнцаў і практыкаваць індывідуальны падыход да вырашэння мэтаў і задач навучання і выхавання.

ПК-11. Выкарыстоўваць сучасныя методыкі і адукацыйныя тэхналогіі для выбару аптымальнай стратэгіі навучання. Прымяняць інавацыйныя тэхналогіі навучання, мультымедыйныя тэхналогіі, электронныя падручнікі, фоназапісы.

ПК-18. Арганізоўваць працу навукова-метадычных канферэнцый па праблемах вывучэння і захавання народна-песенных традыцый.

ПК-19. Удзельнічаць у культурным жыцці грамадства, ствараючы творчае і адукацыйнае асяроддзе з мэтай папулярызацыі музычнага мастацтва ў шырокіх колах грамадства.

ПК-22. Распрацоўваць і рэалізоўваць уласныя і (або) сумесныя з музыкамі-выканаўцамі іншых адукацыйных арганізацый і ўстаноў культуры асветніцкія праекты, у тым ліку, і з выкарыстаннем магчымасцяў радыё, тэлебачання, інтэрнэту.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ПК-23. Арганізоўваць гастрольна-канцэртную дзейнасць творчых калектываў і салістаў, весці перамовы па арганізацыі выканальніцкай дзейнасці.

ПК-31. Аналізаваць сучасны стан, перспектывы і напрамкі захавання і развіцця народна-песеннай творчасці.

ПК-32. Ажыццяўляць нагляд за ўмовамі бытавання розных відаў і жанраў песеннага фальклору з мэтай яго аховы і пераемнасці.

Мэты вучэбнай дысцыпліны "Сольныя спевы":

- засваенне практычных навыкаў сольных спеваў у беларускай народнай манеры выканання;
- азнаямленне з песеннымі традыцыямі розных рэгіёнаў Беларусі;
- авалоданне акцёрскім майстэрствам і элементамі народнай харэаграфіі;
- фарміраванне музычнага густу і творчага падыходу ў стварэнні мастацкага вобраза народнай песні;
- выхаванне творчай асобы.

Асноўныя задачы вучэбнай дысцыпліны:

- вырашэнне пытанняў ідэйна-выхаваўчай работы (эстэтычнае, маральнае, патрыятычнае выхаванне студэнтаў);
- прафесійнае авалоданне тэхнікай спеваў у народнай манеры;
- засваенне методыкі навучання народным спевам.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны "Сольныя спевы" студэнт павінен *ведаць:*

- механізм гуказдабывання і гукавядзення ў народнай манеры спеваў;
- тэхніку правільнага песеннага дыхання;
- народна-песенныя выканальніцкія прыёмы;
- тэхніку засваення народнай манеры спеваў;
- рэгіянальныя асаблівасці народна-песеннага выканальніцтва;

умець:

- свабодна і прафесійна валодаць народнай манерай спеваў;
- карыстацца вакальна-тэхнічнымі сродкамі народнай манеры спеваў;
- выкарыстоўваць сродкі мастацкай выразнасці для перадачы зместу вакальнага твора, які выконваецца;
- выконваць творы "а капэлла" і з суправаджэннем;
- карыстацца прынцыпамі падбору рэпертуару;

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

валодаць:

- тэхнікай вакальнага выканальніцтва (пеўчай устаноўкай дыханнем на апоры, дыкцыйнымі навыкамі, навыкамі дакладнай і яснай артыкуляцыі, роўнасцю гучання голасу на працягу ўсяго дыяпазону голасу);
- навыкамі мастацкай выразнасці выканання: праца над словам, раскрыццё мастацкага зместу і выяўленне стылістычных асаблівасцяў твора (фразіроўка, нюансіроўка, агогіка, прыёмы ўваходжання ў музычны вобраз, сцэнічная, мімічная выразнасць).

У адпаведнасці з вучэбным планам на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны “Сольныя спевы” адведзена ўсяго 1172 гадзіны, з іх 510 гадзін – аўдыторныя заняткі (індывідуальныя).

Рэкамендаваныя формы кантролю ведаў студэнтаў – залік, экзамены.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Уводзіны ў вучэбную дысцыпліну

Роля вучэбнай дысцыпліны «Сольныя спевы» ў прафесійнай падрыхтоўцы студэнтаў у якасці артыстаў і салістаў хору, ансамблю. Змест, мэта, задачы вучэбнай дысцыпліны. Сувязь вучэбнай дысцыпліны «Сольныя спевы» з іншымі спецыяльнымі прадметамі. Сольны спеў, як від музычнага мастацтва.

Раздзел І. Развіццё практычных навыкаў сольных спеваў у народнай манеры

Тэма 1. Вызначэнне тыпу і характару голасу, тэмпераменту, артыстычных і музычных дадзеных, індывідуальных недахопаў выканаўцы

Засваенне пеўчай установкі і развіццё правільных навыкаў спеваў: мяккай атакі гуку, плаўнага і роўнага гукавядзення, дакладнай перадачы мелодыі (рытму, вышыні гуку, фразіроўкі, эканомнай артыкуляцыі, натуральнага вымаўлення слоў).

Тэма 2. Вызваленне галасавога апарату ад напружанага гучання

Фарміраванне свабодных рухаў ніжняй сківіцы. Атака гуку. Тры тыпы атакі гуку. Засваенне мяккай, цвёрдай і прыдыхальнай атак гуку. Авалодванне метадамі народнага выканальніцтва. Засваенне ўсіх відаў атак: мяккай, цвёрдай, прыдыхальнай. Праца над мастацкім вобразам.

Тэма 3. Набыццё навыкаў правільнага пеўчага дыхання

Дыханне пеўчае і фізіялагічнае: агульныя рысы і адрозненні. Засваенне навыкаў фарміравання апоры дыхання. Развіццё навыкаў апоры гуку. Авалодванне рознымі тыпамі дыхання. Ніжнярэберна-дыяфрагмальны тып дыхання. Практыкаванні, якія садзейнічаюць умацаванню дыхальных мышцаў.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Тэма 4. Удасканаленне дыкцыі, праца над словам

Знаёмства з асаблівасцямі вымаўлення галосных і зычных літар у спевах. Артыкуляцыйны апарат. Набыццё навыкаў свабоднай працай артыкуляцыйнага апарату. Фарміраванне дакладнай дыкцыі. Знаёмства з тэхнікай вымаўлення галосных і зычных літар у дыялектах розных рэгіёнаў Беларусі.

Раздзел ІІ. Засваенне тэхнікі сольных спеваў і вакальнага майстэрства

Тэма 5. Развіццё практычных навыкаў спеваў

Выпрацоўка чыстай інтанацыі. Засваенне роўнага і плаўнага гукавядзення на творах з невялікім дыяпазонам. Выпрацоўка навыкаў спеваў у народнай манеры ў межах квінты, сэксты, сэптымы для жаночых галасоў; у межах сэптымы, актавы для мужчынскіх.

Тэма 6. Развіццё груднога рэзаніравання

Знаёмства з рэгістрамі голасу. Засваенне прыёмаў спеваў "адкрытым" гукам. Праца над высокай пазіцыяй гуку; удасканаленне працы над дыханнем і плаўным гукавядзеннем. Выкарыстанне практыкаванняў на развіццё груднога рэзаніравання.

Тэма 7. Паступовае развіццё і пашырэнне дыяпазону

Авалодванне рэгістравымі пераходамі. Ускладненне вакальных практыкаванняў (папеўкі больш шырокага дыяпазону, скачкі, розныя рытмічныя малюнкі, складаныя групоўкі нот, спалучэнні гукаў і складоў).

Тэма 8. Згладжванне рэгістравых пераходаў голасу

Засваенне прыёмаў развіцця дыяпазону. Удасканаленне вакальнай тэхнікі пры дапамозе практыкаванняў па выраўноўванні галосных па ўсім дыяпазоне, развіцці гібкасці і рухомасці голасу. Спевы складаных практыкаванняў для развіцця вакальнай тэхнікі.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Раздзел III. Засваенне агульных і спецыфічных прыёмаў гукаўтварэння

Тэма 9. Авалоданне народна-выканальніцкімі прыёмамі

Засваенне элементаў пластыкі, гульні. Уключэнне ў рэпертуар народных песень розных рэгіёнаў Беларусі з мэтай авалодання рэгіянальнымі выканальніцкімі прыёмамі (народныя мелізмы, спады голасу, агаласоўкі зычных, слізганні, глісанда і інш.).

Тэма 10. Знаёмства з характэрнымі прыёмамі гукаўтварэння

Авалодванне метадамі народнага выканаўства. Засваенне ўсіх відаў атак: мяккай, цвёрдай, прыдыхальнай. Праца над мастацкім вобразам.

Тэма 11. Засваенне асаблівасцей дыялектаў

Авалодванне спецыфікай вымаўлення. Перайманне народна-выканальніцкіх прыёмаў. Асаблівасці рэгіянальных гаворак, стыляў і азнаямленне з імі.

Раздзел IV. Развіццё і ўдасканаленне вакальнай тэхнікі

Тэма 12. Удасканаленне вакальнай тэхнікі

Пашырэнне дыяпазону, згладжванне рэгістравых пераходаў, развіццё груднога і галаўнога рэзаніравання. Выкарыстанне прыёмаў прыкрыцця гуку на верхніх нотах дыяпазону. Выкананне твораў у нюансах фортэ і піяна з улікам, унутры іх дынамікі, у павольным, памераным, памерана-хуткім і хуткім тэмпах, уменне філіраваць гук. Удасканаленне дыкцыі і артыкуляцыі, апоры дыхання.

Тэма 13. Авалоданне сродкамі мастацкай выразнасці

Праца над фразіроўкай, філіроўкай гуку. Выкарыстанне сродкаў мастацкай выразнасці (дынамічных адценняў, нюансаў, тэмпу і інш.)

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

для перадачы зместу твора, які выконваецца. Музычна-тэарэтычны аналіз твораў, якія спявае выканаўца.

Тэма 14. Праца над стварэннем мастацкага вобраза народнай песні

Засваенне навыкаў імправізацыі. Выкарыстанне спецыфічных метадаў і кірункаў у інтэрпрэтацыі народнай песні. Пашырэнне дыяпазону груднога гучання ў межах сэптымы, актавы для жаночых галасоў; актавы, дэцымы для мужчынскіх галасоў; ужыванне складаных практыкаванняў для развіцця дыяпазону, рухомасці голасу, палётнасці, яскравасці.

Тэма 15. Выяўленне творчай індывідуальнасці выканаўцы

Арганізацыя самастойнай работы спевака па падборы рэпертуару, стварэнні канцэртнай праграмы. Удасканаленне выканальніцкага і акцёрскага майстэрства.

Раздзел V. Фарміраванне творчай асобы студэнта-спевака – выканаўцы народнай песні

Тэма 16. Фарміраванне артыста-спевака ў межах ВНУ

Выхаванне творчай асобы выканаўцы народнай песні і яго ідэйна-мастацкага вобраза. Засваенне прыёмаў вакальна-выканальніцкай тэхнікі, паглыбленне ведаў у сферы народна-песеннага выканальніцтва.

Тэма 17. Удасканаленне вакальна-тэхнічных навыкаў і ўменняў

Спевы складаных практыкаванняў на дыкцыю, дыханне, развіццё дыяпазону, рухомасць голасу. Пошук свайго выканальніцкага крэда. Удасканаленне вакальнай тэхнікі. Асэнсаванасць інтанаванне музычна-паэтычнага тэксту, выразнасці і вобразнасці выканання.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Тэма 18. Падбор складанага і разнастайнага рэпертуару. Падрыхтоўка да дзяржаўнага экзамену

Актыўная канцэртная дзейнасць. Арганізацыя самастойнай работы па стварэнні мастацкага вобраза песні, падборы рэпертуару, складанні канцэртнай праграмы. Развіццё прафесіяналізму ў народна-песенным выканальніцтве.

На дзяржаўны экзамен выносяцца 10–12 твораў: народныя песні аўтэнтычныя і ў апрацоўцы, з суправаджэннем і без суправаджэння, арыгінальныя аўтарскія творы. Экзаменацыйная праграма павінна адпавядаць патрабаванням вучэбнага плана па падрыхтоўцы выканаўцаў народнай песні.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Назвы тэм		Колькасць гадзін			
		Лекцыі	Індывід. заняткі	КСР	Форма кантролю
Уводзіны		1			
Раздзел І. Развіццё практычных навыкаў сольных спеваў у народнай манеры					
1	***Тэма 1.*** Вызначэнне тыпу і характару голасу, тэмпераменту, артыстычных і музычных дадзеных, індывідуальных недахопаў выканаўцы		2		
2	***Тэма 2.*** Вызваленне галасавога апарату ад напружанага гучання		10	8	паказ на уроку
3	***Тэма 3.*** Набыццё навыкаў правільнага пеўчага дыхання		40	8	тэхнічны залік
4	***Тэма 4.*** Удасканаленне дыкцыі, праца над словам		42	4	экзамен
Раздзел ІІ. Засваенне тэхнікі сольных спеваў і вакальнага майстэрства					
6	***Тэма 5.*** Развіццё практычных навыкаў спеваў		93		залік
7	***Тэма 6.*** Развіццё груднога рэзаніравання		36	6	тэхнічны залік
8	***Тэма 7.*** Паступовае развіццё і пашырэнне дыяпазону		18	4	паказ на уроку
9	***Тэма 8.*** Згладжванне рэгістравых пераходаў голасу		18	14	экзамен
Раздзел ІІІ. Засваенне агульных і спецыфічных прыёмаў гукаўтварэння					
11	***Тэма 9.*** Авалоданне		18		

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

	народна-выканальніцкімі прыёмамі				
12	***Тэма10.*** Знаёмства з характэрнымі прыёмамі гукаўтварэння		18	5	вуснае апытанне
13	***Тэма 11.*** Засваенне асаблівасцей дыялектаў		18	5	тэхнічны залік
Раздзел IV. Развіццё і ўдасканаленне вакальнай тэхнікі					
	Тэма 12. Удасканаленне вакальнай тэхнікі		40	5	вакальны трэнінг
	Тэма 13. Авалоданне сродкамі мастацкай выразнасці		34	5	экзамен
	Тэма 14. Праца над стварэннем мастацкага вобраза народнай песні		36	5	рэферат
	Тэма 15. Выяўленне творчай індывідуальнасці выканаўцы		10		экзамен
Раздзел V. Фарміраванне творчай асобы студэнта-спевака – выканаўцы народнай песні					
	Тэма 16. Фарміраванне артыста-спевака ў межах ВНУ		18	10	канцэрт-справаздача
	Тэма 17. Удасканаленне вакальна-тэхнічных навыкаў і ўменняў		28	5	сцэнарны-план
	Тэма 18. Падбор складанага і разнастайнага рэпертуару. Падрыхтоўка да дзяржаўнага экзамену		30		экзамен
Усяго:		1	425	84	

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Літаратура

Асноўная

1. *Беларускі* фальклор у сучасных запісах. Традыцыйныя жанры. Мінская вобласць / укл. В.Д. Ліцвінка, Г.Д. Кутырова. – Мн.: Універсітэцкае, 1995. – 250 с.
2. *Беларускі* фальклор у сучасных запісах. Традыцыйныя жанры. Гомельская вобласць / укл. В.А. Захарава, Р.М. Кавалёва, В.Д. Ліцвінка. – Мн.: Універсітэцкае, 1989. – 384 с.
3. *Беларускія* народныя танцавальныя песні: рэпертуарны зборнік / укл. М.А. Козенка. – Мн., 1988. – 112 с.
4. *Варфаламеева, Т.Б.* Песні Беларускага Панямоння / Т.Б. Варфаламеева. – Мн.: Бел.навука, 1980. – 220 с.
5. *Веснавыя* песні / рэд. К.П. Кабашнікаў. – Мн.: Навука і тэхніка, 1979. – 608 с.
6. *Вянок* беларускіх народных песень / запіс У. Раговіча. – Мн.: Навука і тэхніка, 1988. – 432 с.
7. *Дарога* ля жыта: песні бел. кампазітараў на вершы В.А. Жуковіча / укл. В.А. Жуковіч. – Мн.: Беларусь, 2001. – 144 с.
8. *Елатов, В.И.* Песни восточно-славянской общности / В.И. Елатов. – Мн.: Наука и техника, 1977. – 245 с.
9. *Жартоўныя* песні / рэд. А.С. Фядосік. – Мн.: Навука і тэхніка, 1974. – 340 с.
10. *Жніўныя* песні / рэд. А.С. Фядосік. – Мн.: Навука і тэхніка, 1974. – 348 с.
11. *Кузняцоў, І.І.* Звіняць над краем песні / І.І. Кузняцоў. – Мн.: Беларусь, 1979. – 79 с.
12. *Купальскі спеўнік* : метадычны дапаможнік // аўтар-укл. Т.А. Пладунова. – Мінск : Інстытут культуры Беларусі, 2013. – 160 с.
13. *Мажэйка, З.Я.* Песні Беларускага Паазер’я / З.Я. Мажэйка. – Мн.: Навука і тэхніка, 1981. – 493 с.
14. *Мажэйка, З.Я.* Песні Беларускага Падняпроўя / З.Я. Мажэйка, Т.Б. Варфаламеева. – Мн.: Бел. навука,1999. – 276 с.
15. *Можейко, З.Я.* Песни Белорусского Полесья / З.Я. Можейко. – М.: Сов. композитор, 1983. – Вып. 1. – 184 с.
16. *Можейко, З.Я.* Песни Белорусского Полесья / З.Я. Можейко. – М.: Сов. композитор, 1984. – Вып. 2. – 181 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

17. *Песні* Беласточчыны / А.С. Фядосік. – Мн.: Бел. навука, 1997. – 237 с.

18. *Равенскі, М.* Збор твораў : Беларускія народныя песні / Мікола Равенскі; рэдкал.: І. Алоўнікаў [і. інш.]. – Мінск: Тэхналогія, 2008. – 191 с.

19. *Раговіч, У.І.* Песенны фальклор Палесся. Песні святочнага календара / У.І. Раговіч. – Мн.: Чатыры чвэрці, 2001. – Т. 1. – 526 с.

20. Разам з Радзімай : песні беларускіх кампазітараў і паэтаў / уклад. Г.В. Марчку. – Мінск : Народная асвета, 2016. – 327 с.

21. *Русские* песни из репертуара Л. Руслановой. – М.: Музыка, 1973. – 95 с.

22. *Салавей* спявае / укл. С.К. Ярохіна. – Мн.: Беларусь, 1990. – 160 с.

23. *Соколова, Н.М.* Гармония души : песни / Нина Соколова. – Минск : Печенко А.Г., 2010. – 79 с.

24. *Традыцыйная* мастацкая культура беларусаў: у 6 т. / Т.Б. Варфаламеева, В.І. Басько, М.А. Козенка [і інш.]. – Мн.: Бел. навука, 2001. – Т. 1: Магілёўскае Падняпроўе. – 797 с.

25. *У карагодзе* мы былі. Беларускія народныя танцавальныя песні / укл. М.А. Козенка. – Мн., 1988. – 112 с.

26. *Холупава, Л.І.* Пастаноўка голасу і вакальны ансамбль: вучэб. дапам. / Л.І. Холупава, І.М.Грамовіч, Л.Л.Ражкова. – Мн.: Бел. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў, 2008. – 189 с.

27. *Цітавец, І.* Ёсць любоў у мяне…: Зб. песень. –Мн.: Рэд.часоп. “Адукацыя і выхаванне”, 1999. – 321 с.

28. *Чырвоная каліна* : зборнік твораў самадзейных кампазітараў Брэстчыны : у дапамогу кіраўнікам вакальна-харавых калектываў / уклад. М. Дз. Аласюк [і інш.]. – Брэст : Альтэрнатыва, 2012. – 48 с.

Дадатковая

1. *Варфоломеева, Т.Б.* Северобелорусская свадьба / Т.Б. Варфоломеева. – Мн.: Наука и техника, 1988. – 154 с.

2. *Вяселле:* абрад / укл. К.А. Цвірка. – Мн.: Бел. навука. – 2004. – 683 с.

3. *Дмитриев, Л.Б.* Основы вокальной методики / Л.Б. Дмитриев. – М.: Музыка, 2000. – 367 с.

4. *Елатов, В.И.* Песни восточно-славянской общности / В.И. Елатов. – Мн.: Наука и техника, 1977. – 245 с.

5. *Емельянов, В.В.* Развитие голоса. Координация и тренаж / В.В. Емельянов. – СПб.: Лань, 1997. – 192 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

6. *Калугина, Н.В.* Методика работы с русским народным хором: учебник для муз. вузов / Н.В. Калугина. – М.: Музыка, 1977. – С. 71.
7. *Крывіцкі, А.А.* Сучасная беларуская літаратурная мова і народныя гаворкі / А.А. Крывіцкі. – Мн.: Т-ва па распаўсюджанні паліт. і навук. ведаў БССР, 1961. – 40 с.
8. *Малышева, Н.М.* О пении / Н.М. Малышева. – М.: Сов. композитор, 1988. – 135 с.
9. *Мешко, Н.К.* Искусство народного пения: практ. рук-во и методика обучения искусству народного пения: учеб. пособие для педагогов и студентов сред. и высш. учеб. заведений, руководителей и артистов народных хоров и ансамблей / Н.К. Мешко. – М., 2000. – Вып. 2. – С. 8.
10. *Мешко, Н.К.* Искусство народного пения: практ. рук-во и методика обучения искусству народного пения / Н.К. Мешко. – М.: ЛУЧ, 2000. – Ч. 2. – 80 с.
11. *Руднева, А.В.* Русский народный хор и работа с ним / А.В. Руднева. – М.: Сов. Россия, 1974. – С. 49.
12. *Савельева, В.П.* Проблемы вокального обучения руководителей народных хоров / В.П. Савельева // Вопросы хорового образования: сб. тр.; М-во культуры РСФСР. – М.: Гос. муз.-пед. ин-т, 1985. – Вып. 77. – С. 120.
13. *Шамина, Л.В.* Работа с самодеятельным хоровым коллективом / Л.В. Шамина. – М.: Музыка, 1983. – 176 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

КРЫТЭРЫІ АЦЭНАКІ ВЕДАЎ

1 бал – адсутнасць ведаў значнай часткі тэарэтычнага матэрыялу. Студэнт не валодае выканальніцкімі прыёмамі, фальшыва інтануе мелодыю, мае не развіты дыяпазон голасу. Не валодае навыкамі спеваў без акампанементу.

2 балы – студэнт здольны да адрозьненьня элементаў музычнай мовы, выканальніцкіх прыёмаў, аднак слых, памяць, рытм і вакальныя дадзеныя развітыя слаба, адсутнічае артыстызм.

3 балы – няпэўнае выкананне праграмы. Мае прыродныя вакальна-музычныя дадзеныя, але адсутнічае каардынацыя паміж слыхам і голасам, што праяўляецца пры выкананні ў фальшывай інтанацыі, дыяпазон голасу вузкі; недастатковае валоданне музычнай мовай, сцэнічныя дадзеныя недастатковыя.

4 балы – выкананне праграмы на ўзроўні ўласных перажыванняў, недастаткова асэнсаванае, але студэнт мае сцэнічныя дадзеныя. Слых, памяць, рытм, дыяпазон голасу развіты недастаткова. Выкананне твора без суправаджэння не выразнае, эмацыйна скаванае.

5 балаў – выкананне праграмы асэнсаванае адпаведна паэтычнаму тэксту. Студэнт мае даволі добрыя вакальныя, музычныя і сцэнічныя дадзеныя. Існуе каардынацыя паміж слыхам і голасам. Выканаўца валодае ўласнай выканальніцкай тэхнікай і ўмее карыстацца сродкамі музычнай выразнасці. Дыяпазон голасу недастаткова развіты.

6 балаў – выкананне праграмы ўпэўненае. Добрыя вакальныя і музычныя дадзеныя, развіты дыяпазон голасу. Не хапае выразнасці і эмацыйнасці пры выкананні твораў, аднак, стаўленне да мастацкага вобразу ўсвядомленае. У дастатковай ступені валодае навыкам спеваў без суправаджэння.

7 балаў – выкананне праграмы выразнае, эмацыянальнае. Вакальныя і музычныя дадзеныя вельмі добрыя, развіты маўленчай апарат. Студэнт здольны дакладна падабраць неабходныя выканальніцкія сродкі выразнасці для перадачы мастацкага вобраза. Валодае навыкам спеваў без суправаджэння і ў суправаджэнні акустычных інструментаў.

8 балаў – выдатнае выкананне праграмы, эмацыянальнае. Студэнт выкарыстоўвае розныя спосабы развіцця музычнай думкі ў працэсе выканання. Вельмі добрыя прыродныя вакальныя і музычныя дадзеныя, валоданне голасам, сцэнічныя дадзеныя адказваюць профілю абранай спецыяльнасці ў поўнай меры.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

9 балаў – высокія музычныя здольнасці, дакладнае вакальна-інтанацыйнае выкананне праграмы; асэнсаванае стварэнне мастацкага вобраза і самастойнае яго ўвасабленне ў працэсе выканальніцкай дзейнасці. Выкананне адрозніваецца артыстычнасцю, эмацыянальнасцю і выразнасцю. Добра развіты навык спеваў без суправаджэння і ў суправаджэнні акустычных музычных інструментаў.

10 бадаў – выкананне праграмы адрозніваецца яркай індывідуальнасцю, творчай свабодай і артыстычнасцю. Студэнт у поўнай меры валодае вакальнай і слыхавой культурай. Развіты маўленчай апарат і дыяпазон голасу. Выкананне твора без суправаджэння і з суправаджэннем адрозніваецца глыбінёй музычнага мыслення.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ПЕРАЛІК РЭКАМЕНДАВАНЫХ СРОДКАЎ ДЫЯГНОСТЫКІ ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Асноўнымі сродкамі дыягностыкі з’яўляюцца:

– тэхнічныя залікі, залікі, экзамены (у працэсе якіх вывучаны матэрыял прад’яўляецца ў выглядзе паказа ў класе, канцэртнага выканання),

– тэматычны фестываль-канцэрт;

– конкурс на лепшую інтэрпрэтацыю твора (народная песня) ;

– калёквіум (праверка музычнай тэрміналогіі);

– напісанне анатацыі на творы, якія выконвае спявак.

Для кантролю і самакантролю ведаў і ўменняў студэнтаў па дысцыпліне “Сольныя спевы” ўжываецца:

– кантроль зыходных ведаў, уменняў, навыкаў студэнта;

– бягучы кантроль ведаў, уменняў, навыкаў, што атрымліваюцца студэнтам;

– выніковы кантроль атрыманых студэнтам ведаў, уменняў, навыкаў.

МЕТАДЫЧНЫЯ РЭКАМЕНДАЦЫІ ПА АРГАНІЗАЦЫІ І ВЫКАНАННІ САМАСТОЙНАЙ ПРАЦЫ СТУДЭНТАЎ

Для якаснага засваення практычнага матэрыялу па вучэбнай дысцыпліне “Сольныя спевы” студэнту неабходна выконваць вызначаны аб’ём самастойнай працы ў які ўваходзяць наступныя заданні:

- самастойная праца над вакальна-тэхнічнымі навыкамі вучэбнага рэпертуара па вучэбнай дысцыпліне ў адпаведнасці з вучэбнай праграмай;
- праца з вучэбнай нотна-музычнай, навукова-метадычнай, хрэстаматыйнай вакальна-педагагічнай літаратурай ў аб’ёме, прадугледжаным вучэбным планам і праграмай;
- падбор і правядзенне 3-5 практыкаванняў на розныя віды вакальнай тэхнікі;
- складанне кароткага аповеду пра музычныя творы, якія знаходзяцца ў “працы” за занятках па вучэбнай дысцыпліне “Сольныя спевы”;
- вылучэнне і развучванне ў вакальным творы найбольш цяжкіх ў вакальна-тэхнічным дачыненні месцаў і прапрацоўка спосабаў іх засваення і развучвання;
- развучыць вакальны твор і зрабіць аўдыё (відэа) запіс свайго выканання. Праслухаць і прааналізаваць вартасці і недахопы выканання;
- выбраць вакальны твор для выканання пад уласны акампанемент і развучыць вакальную і інструментальную партыі паасобку;
- наведаць шэраг канцэртаў і майстар-класаў спевакоў – выканаўцаў народнай песні.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ